

קג ב. לו. כ"י. לו. יבמות מט ב. לה. מזבח אדמה דף מז. לט. מלבי"ם.
 מ. ירוש' יומא ד ד. מא. זבחים סא ב. מב. סד"ע כד. מג. ירושלמי סנהדרין י ט.
 מד. סנהד' קב ב. מה. זקן אהרן (בס' שמן הטוב). מז. מהרש"א. מז. מפרשים.
 מה. בירושלמי הנ"ל. ראב"ש. מט. ירושלמי סנהדרין ריש פ"ב והוריות ריש פ"ג.
 נ. עיני כל חי לר"ח פלאג'י. נא. באר משה. נא. ד"ר ב. נב. ע"י סדר הדורות
 (ג"א ר"נ) ובסוף סי' בית אהרן משלטי הגבורים לר"א הרופא דף קז. נג. והוכיח אברהם לר"א
 פאלאג'י. נד. כ"י. נה. קה"י. נו. כ"י. נז. סנהדרין קג ב. נח. אברבנאל. נט. כ"י.
 אברבנאל. ס. אברבנאל. סא. קה"י. סב. מה"ג דברים שם. סנהדרין קג ב. קד.
 סג. ספר חסידים תתשג.

פרק כב

**בן שמנה שנה יאשיהו במלכו ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם ושם
 אמו ירדח בת עדיה מבצקת. ויעש הישר בעיני ה' וילך בכל דרך דוד
 אביו ולא סר ימין ושמאול (כב א"ב).**

הכתוב מספר על מלכות יאשיהו וזהו קיום גבואת הנביא שהתנבא על לידתו
 כמו שנאמר לעיל (מ"א יג). (א) ונקרא שמו עד שלא נולד. והוא אחד מארבעה
 שנקראו עד שלא נולדו. והם יצחק ישמעאל שלמה ויאשיהו.
 ומכאן רואים שקיים יאשיהו כל מה שניבא עליו הנביא שהרג נביאי הבעל
 ונתן האלילים והרס מקומות עבודתם ושרף את האשרות.
 (ב) ויאשיהו היה ניכר גם בנערותו אם זך ואם ישר פעלו. כי מילדותו עשה
 הישר בעיני ה' וילך בכל דרכי דוד אביו. ונקרא דוד אביו כיון שהלך בדרכיו.
 ואמרו חז"ל (ג) יאשיהו יאי שי הוא. שהיה כקרבן חשוב כי עשה הישר
 בעיני ה'.

ואמרו חז"ל (ד) זה שנאמר (להלן כג) ששב ה' בכל לבו הכונה שכל דין שדן
 מבין שמונה ועד בן י"ח החזירן להן. שמא תאמר בטל מזה ונתן לזה. תלמוד לומר
 בכל מאודו. שנתן להם משלו. וחולקים על רב האומר אין לך גדול בבעלי תשובה
 מיאשיהו בדורו. (ה) ואפשר שאביו הדריכו בדרך הרע עד היותו בן ח' ואז התחיל
 להתהר בתשובה וחזר אל ה' בכל לבו.
 ויש אומרים (ו) שאין הכונה שחטא. אלא שהיה הוא עצמו הולך בדרכי ה'
 ולא דאג תחלה לדורו. וכשאמרה לו חולדה הנביאה שתבוא פורענות על חטא
 הציבור התחיל להשתדל בתקנת הציבור.

**ויהי בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו שלח המלך את שפן
 בן אצליהו בן משלם הספר בית ה' לאמר (כב ג).**

(ז) וכיון שעברו מאתים ועשרים וארבע שנים מאז שיואש חיזק את בדק
 הבית, היה צורך לשוב ולחזקו.

עלה אל חלקיהו הכהן הגדול ויתם את הכסף המובא בית ה'
אשר אספו שמרי הסף מאת העם (כב ז).

יש מפרשים (ח) שכיון שהיו הרבה מיני מטבעות וראוי שכל מטבעות הקדש יהיו בשקלים שלא יהיה בהם הפסד בקולבון. ולכן צוה לעשותם שקלים ואח"כ יתנוהו ע"י עושי המלאכה.

וזהו שנאמר להלן שהתיכו את הכסף, והיינו באש. ויש מפרש (ט) לא באש אלא מענין כלוי.

ובדברי הימים מפרש שהלויים אספו הכסף מכל שארית ישראל וישבו ירושלים. וזה על פי מה שנתבאר לעיל (פי"ב) אצל יהואש שהיו שני מיני כספים. הכסף שהובא בית ה' והכסף שאספו הלויים מכל ישראל. וכאן כלל הכתוב את שני מיני הכסף בקיצור.

ויש מפרשים ששלח את שפן הסופר אל בית ה' שיתם את הכסף, שיוציאם מן הארון עד תומם, לפי שהיה הכסף נתון בארון כמו שנעשה בימי יהואש המלך וימנו את הכסף אשר אספו שומרי הסף, שומרי כלי בית המקדש. וחרגם יונתן אמרכליא, והם הגזברים, וידעו כמה סכום מנינו, כי זה היתה הכונה באומרו ויתם את הכסף.

ויתנה (ויתנוהו קרי) על יד עושי המלאכה המפקדים בבית (בית קרי) ה' ויתנו אתו לעושי המלאכה אשר בבית ה' לחזק בדק הבית (כב ה).

(יב) ונאמר ב' פעמים ויתנו, בתחלה אמר ויתנוהו על ידי עושי המלאכה המופקדים. היינו לכהן הגדול וסופר המלך המופקדים והממונים על הנהגת בית ה', והם יתנו את הכסף על ידי עושה המלאכה, לחזק את בדק הבית.

לחרשים ולבונים ולגדרים ולקנות עצים ואבני מחצב לחזק את הבית (כב ו).

ואומר הכתוב, לחרשים, (יג) הם כורתי העצים לפי הצורה המבוקשת, ולבונים, הם הבונים העצים בקירות הבית, ולגודרים, הם הבונים קירות האבנים. ויש מפרשים (יד) הם עושי הגדרים סביב חצר הכהנים, וכן היה הכסף לקנות עצים ואבני מחצב לחזק את הבית.

אך לא יחשב אתם הכסף הנתן על ידם כי באמונה הם עושים (כב ז).

והכתוב מספר שלא היו עושים חשבון הכסף הנתן על ידם, כי באמונה הם עושים, ולכן נבחרו אלו, וכן נאמר ביהואש, ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם, לתת לעושי המלאכה, כי באמונה הם עושים (לעיל יב). ואמרו חז"ל (טו) אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברים (לומר היכן נתונם מעות שגביתם), ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (כלומר ששם בפסוק הנ"ל לא מדבר בגבאי צדקה אלא בגזברים, הנותנים לבם לעושי המלאכה, שהפועלים מרובים למלאכות הרבה, לגודרים ולחוצבי האבן, לכתפים ולחמרים

ולבנות עצים ואבני מחצב, ואי אפשר לעמוד על החשבון, שבעל הבית טרוד עם פועליו). וכבר נתבאר לעיל (פי"ב) שאע"פ שאין מחשבין, (טז) מכל מקום כדי שיהיו נקיים מה' ומישראל טוב להם ליתן חשבון. (יז) וכל זה בגבאים הכשרים, אבל מי שאינו כשר, או שנתמנה באלמות וחזקה, צריך ליתן חשבון. וה"ה בכל ממונים על הציבור. (יח) ודבר זה למדים ממש רבינו שאע"פ שהיה איש אמונות ונתמנה גובר על המשכן, היה קורא לאחרים ומחשב על ידיהם שנאמר אלה פקודי המשכן.

ויאמר חלקיהו הכהן הגדול על שפן הספר ספר התורה מצאתי בבית ה' ויתן חלקיהו את הספר אל שפן ויקראהו (כב ח).

^{והוא}מצא ספר התורה טמון תחת הנדבך שהטמינוהו שם כששרף אחז את התורה. וחלקיהו רמז לו, (יט) שאע"פ שהוא כשר, אבל אם העם ילך בגולה גם הוא ילך ועל כך חרד מאד, ולכן ביקש לדרוש את ה' בעדו ובעד העם על דברי הספר הנמצא הזה, היינו על המגולל בפסוק זה. שעדיין היו בני דורו אוחזים מעשי אבותיהם בידיהם.

ונרמז לו מן השמים (כ) שאין להם לשקוד על תיקון החיצוני של בית המקדש, אלא על תיקון מעשיהם ודרכיהם, כמו שאמר ירמ' אל תבטחו לכם על דברי השקר לאמר שהיכל ה' הוא היכל ה', רק היכל ה' המה, היינו הם עצמם בתיקון מעשיהם, ורמזו על מה שכותב שם הטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכנה אתכם במקום הזה, (ירמ' ז) וא"כ עליכם לשקוד על תיקון ההיכל המכוון. וזהו שאמר למלך ספר נתן לי חלקיהו הכהן, ויקראהו שפן לפני המלך. היינו שרמזו לו את מוסר ההשכל היוצא ממצאת הספר, והמלך הבין הרמז וקרע בגדיו.

וכבר כתבו המפרשים (כא) שלא יתכן לומר שלא היה להם ספר תורה, ומצאוהו רק עכשיו, שהרי מצוה היה על המלך לכתוב לו את משנה ספר התורה הזה (דברים יז יח), והיינו שני ספרי תורה, וקרא בו כל ימי חייו. ואסא ויהושפט וחזקיהו שהיו חסידי עליון איך נאמר שנעדר מהם ספר התורה, ואע"פ שיש מפרשים שמנשה שמלך נ"ב שנה השכיח התורה, שהיו כולם פונים לאלהים אחרים, לא יספיק, שהרי מנשה עשה תשובה, וכל שכן לדעת הסדר עולם שגלה מנשה ועשה תשובה בשנת כ"ב, ולפי זה עמד ל"ג שנה בהכנעה ובתשובה, ואיך לא ידרוש את ספר אלקים. ולכן יש לפרש שהיה זה ספר שכתבו משה עצמו, כמבואר בדברי הימים, ולכן אחז פחד ורעדה מפני קדושתו, אע"פ שהיו ספרי תורה למאות ולאלפים. וגם מצאו הספר גלול בפסוק יולך ה' אותך ואת מלכך (דברים כה לג). ולכן חרד המלך שראה בו אות וסימן למה שיהיה, ולכן שלח לדרוש בנביאים.

ועוד (כא*) שמנשה היה קודר האזכרות ושם שם ע"ז במקומו, ולכן כל אחד לא רצה להחזיק ספר כזה בביתו, ואע"ג שאח"כ חזר בתשובה וכתבו ספרי תורה חדשים, קם אמון ושרף ספרי התורה. ומכל מקום קשה למה שהיה יאשיהו י"ח שנה עד שקיים מצות כתיבת ס"ת. ולכן יש לומר כדברי חז"ל.

(כב) ולכן אמר ספר התורה מצאתי, הספר הנודע, שכתב משה. ועם זה מצאוהו מגולל בפסוק יולך ה' אותך ואת מלכך וגו' וראו בזה רמז להתעוררות כמו

שאמרו חז"ל חש בראשו יפשפש במעשיו. נכנס ומצא תינוק קורא פסוק טוב ישמח. ואם ענין רע ידאג ויבדוק נפשו ואם אדם רואה בכל מקרה עליו נאמר ואם תלכו עמי בקרי אף אני אלך עמכם בחמת קרי.

ויבא שפן הספר אל המלך וישב את המלך דבר ויאמר התיבו עבדיך את הכסף הנמצא בבית ויתנהו על יד עשי המלאכה המפקדים בית ה' (כב ט). ובתחלה השיב למלך אודות מצותו הראשונה להתיר הכסף הנמצא בבית כנ"ל, ולאחר מכן על ספר התורה הנמצא. שבפסוק לעיל לא נתבאר למי ניתן.

ספר החינוך

ויגד שפן הספר למלך לאמר ספר נתן לי חלקיה הכהן ויקראהו שפן לפני המלך (כב י).

מנחת חינוך

ואמרו עוד (כב*) כשראה משה רבינו שאחז נועל בתי כנסיות ובתי מדרשות וגונו את התורה, אמר, ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת. ועל דבר זה קרע המלך יאשיהו את בגדיו בשעה שמצא חלקיה הכהן את ספר העזרה מצאו נגלל עד פסוק זה, ארור אשר לא יקום. דאמר רב הונא ורב יהודה בשם שמואל על דבר זה קרע יאשיהו.

ויהי כשמע המלך את דברי ספר התורה ויקרע את בגדיו (כב יא).

(כג) וקרע את בגדיו כדין השומע שמועה רעה, וכאן שמע על הכתוב יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקום עליך, א"כ היינו גלות העם והמלך. ולמדים מדוד שקרע על מפלת ישראל ומות שאול ויונתן. וכאן הואיל ויצאה הגזרה כאילו נתקיימה ברוב ישראל.

ויצו המלך את חלקיה הכהן ואת אחיקם בן שפן ואת עכבור בן מיכיה ואת שפן הספר ואת עשיה עבד המלך לאמר (כב יב). ובדברי הימים: ואת עבדו, כי שני שמות היו לו.

לכו דרשו את ה' בערי ובעד העם ובעד כל יהודה על דברי הספר הנמצא הזה כי גדולה חמת ה' אשר היא נצתה בנו על אשר לא שמעו אבותינו על דברי הספר הזה לעשות ככל הכתוב עלינו (כב יג).

ואמר לעשות ככל הכתוב עלינו, אפשר לפרש לעשות ככל הכתוב עלינו (כד) רמז לתוכחה שבפרשת תבוא, שנאמר יולך ה' אותך ואת מלכך.

וילך חלקיה הכהן ואחיקם ועכבור ושפן ועשיה אל חלדה הנביאה אשת שלם בן תקוה בן חרחם שמר הבגדים והיא יושבת בירושלם במשנה וידברו אליה (כב יד).

ואמרו חז"ל (כה) שמונה נביאים יצאו מרחב הזונה, והם ברוך בן נריה שריה ומחסיה, ירמיה חלקיה חנמאל ושלום וחולדה הנביאה, ואמרו חז"ל שבימי יאשיהו

ניבאו שלשה נביאים, ירמיהו וצפניהו וחולדה הנביאה. ירמיה היה מנבא בשווקים וצפניה בבתי כנסיות וחולדה אצל הנשים (עיין מעם לועז ריש איכה). אבל אמרו שאז לא היה ירמיהו שם. ולפי שחולדה היתה בירושלים הלכו לדרוש מאתה דבר ה' (כו) ולכן נאמר והיא יושבת בירושלים.

ויש אומרים (כו) שירמיה לא היה שם, שהלך להחזיר את עשרת השבטים. ויש לומר עוד, שהכתוב עצמו נותן שני טעמים למה הלכו אליה. האחד שבעלה היה שומר בגדי כהונה שמכפרים, וא"כ מתפלל שיכפרו. ועוד שישבה בבית אולפנא, והתורה מכפרת, והיא יושבת בירושלים (דה"ב לד), והרי לא לן אדם בירושלים ובידו עון.

ויש אומרים (כח) מפני שנשים רחמניות הן, ולכן יבקשו רחמים לשנות מרעה לטובה. ועוד (כט) שגם נבואת הנביא תלויה בטעמים ובניגון. ואם אומר בטעמים של רחמנות יכול להפך מרוגז לרחמים כמו שהטעמים משנים לפעמים פירוש הפסוק מפשרטו.

(ל) ואפשר ששלח לחולדה כדי שתיישר הנשים בתשובה, כי את האנשים השיב ירמיה.

(לא) ואפשר שצפניה כבר מת באותה שעה ואפשר שניבא בתחלת מלכות יאשיהו.

ונאמר: והיא יושבת בירושלים במשנה (לב) בתרגום: במשנה בבית אולפנא. ושער יש בעזרה ששמו שער חולדה. ויש מפרשים במשנה, חוץ לחומה, בין שתי החומות שהיא משנה לעיר. ויש מפרשים במשנה, שהיתה מלמדת התורה שבעל פה לזקנים שבדור. ויש מפרשים מאלה הדברים עד לעיני כל ישראל (לג) וכן דרשה כל הדברים הנכפלים בתורה ברבים, וגילתה העונשים והגליות הנכפלים לעוברים על סודי ורמזי התורה.

חז"ל אמרו (לד) בלשכת המשנה סמוכה ללשכת הגזית, פתוחה בהר הבית וסתומה מצד הסנהדרין מפני הכבוד. או שפתחו במשנה תורה ודברו אליה על מה שכתוב בה.

(לה) ודעו שקבר בית דוד וחולדה היו בתוך ירושלים, שכן מחילה היתה להם והיתה מוציאה טומאה לנחל קדרון. (לו) ונראה משם שבתחלה היו חוץ לעיר ואח"כ הקיפו בעיר אחר שקברו ומפני כבודם לא פינו אותם.

ולפי דעה אחת בחז"ל (לח) היה שלום בן תקוה האיש שקם לתחייה בנגעו בעצמות אלישע (לעיל פי"ג) והוליד את חנמאל בזכות שהיה משקה מים לעיף הבא מן הדרך. (לט) ולכן נקרא בן תקוה, שאפילו לאחר מותו היה לו אחרית ותקוה. וזכתה שנקרא שער על שמה שער חולדה (מדות פ"א).

ותאמר אליהם כה אמר ה' אלהי ישראל אמרו לאיש
אשר שלח אתכם אלי (כב טז).

וחז"ל אמרו שהיה ראוי שתאמר אמרו למלך, ולא לאיש. ואפשר שרמזה לו ליאשיהו שלא נכון הדבר שהיה סבור שיש בכחה לגרוע מן הפורענות.

**כה אמר ה' הנני מביא רעה אל המקום הזה ועל יושביו
את כל דברי הספר אשר קרא מלך יהודה (כב טז).**

ואומר זה שמצא בספר שנגלל בתוכחה של משנה תורה סימן שיביא ה' רעה, וכיון שנאמר שם יולך ה' אותך ואת מלכך וגו' ועבדתם שם אלהים אחרים, אמר שזה יהיה מדה כנגד מדה.

**תחת אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים למען הכעסני בכל מעשה
ידיהם ונצתה חמתי במקום הזה ולא תכבה (כב יז).**

ואומר תחת אשר עזבוני שאפילו בשיתוף עם אלהים אחרים לא עבדוהו, אלא עזבוהו לגמרי.

**ואל מלך יהודה השלח אתכם לדרש את ה' כה תאמרו אליו
כה אמר ה' אלהי ישראל הדברים אשר שמעת (כב יח).**

(מ) וכיון שהוא שמע לדברים הכתובים בתורה יפרע לו הקב"ה מדה כנגד מדה, כך ישמע ה' לקול תפלתו ולא יראה הפורעניות. ואמרה כה אמר ה' אלהי ישראל הדברים אשר שמעת, (מא) היינו שהם מכוונים למלך עצמו, שילך בגולה, אבל נסלח לו כיון שרך לבבו כמו שנאמר אחר כך.

**יען רך לבבך ותכנע מפני ה' בשמעך אשר דברתי על המקום הזה ועל
יושביו להיות לשמה ולקללה ותקרע את בגדיך ותכבה לפני וגם אנכי
שמעתי נאם ה' (כב יט).**

ואמרה יען רך לבבך ותכנע מפני ה' (מב) ולא מפני פחד הפורענות, ועל ידי שמיעת הדברים, ולכן יאסף בשלום ולא יראה בפורענות.

**לכן הנני אספך על אבתיך ונאספת אל קברתיך בשלום ולא תראינה עיניך
בכל הרעה אשר אני מביא על המקום הזה ויושבו את המלך דבר (כב כ).**

ואנו יכולים לראות מה היה צער חורבן בית המקדש, שאע"פ שעשאוהו ככברה אבל כיון שלא חרב ביהמ"ק בימיו נקרא שנאסף אל קברותיו בשלום. ואמרה בנבואה, לכן הנני אוסיף על אבותיך ונאספת אל קברותיך, (מד) שימות בידי פרעה נכה ולא ימות בשלום, אבל יקבר בשלום כי הובילוהו ממקום המלחמה לקוברו בירושלים.

והיתה הבטחת השי"ת (כו) שבכבודו ובעצמו יאספו אל תחת כסא הכבוד, וזהו שאמר הנני אוסיף על אבותיך, שתהיה מעלתו יתרה על של אבותיו, ואע"פ שימות חוץ לירושלים, יביאוהו לירושלים וכבוד יעשו לו במותו.

מקורות : א. ירוש' ברכות א ו. ב. אברבנאל. ג. פדר"א לב. כ"י. ד. שבת
דף גז ע"ב. ה. ד"ע. י. רלב"ג. ז. אברבנאל. ח. קה"י. ט. רלב"ג.

י. מלבי"ם. יא. אברבנאל. יב. שם. יג. מצו"ד. יד. אברבנאל. טו. ב"ב
 ריש פקודי. יט. כ"י. כ. מלבי"ם. כא. אברבנאל. כא*. ק"ה. כב. ע"י אב"ר וקה"י.
 כב*. מדה"ג דברים כז. וע"י ירושלמי סוטה ז ד. כג. קה"י. כד. מלבי"ם. כה. מגילה
 יד ב. וע"י מערכי לב ח"א קח וכסא רחמים. כו. כ"י. תנופה חיים דה"י. כז. אברבנאל.
 כח. מהרש"א. כט. אור תורה הובא בבאר משה. ל. כ"י. לא. אנ"ך יפה.
 לב. רש"י. ועל השם חולדה וכיו"ב ע"י יפה ללב ח"ה. לג. תוספת לרש"י שם בשם
 סוד מישרים. לד. ראב"ש. לה. ע"י ב"ב פ"ג. לו. ע"י מהר"ט ח"א.
 יו"ד לו ותוספתא ב"ב סופ"ג ומגילה שם. לז. כ"י. לח. פדר"א לג. סנהדרין מז א
 וקה"ר על הפסוק ראיתי רשעים וגו'. לט. שם. מ. שם. מא. מלבי"ם.
 מב. כ"י. מג. כ"י. מד. מלבי"ם.

פרק כג

וישלח המלך ויאספו אליו כל זקני יהודה וירושלם. ויעל המלך בית ה' וכל
 איש יהודה וכל יושבי ירושלם אתו והכהנים והנביאים וכל העם למקטן
 ועד גדול ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית הנמצא בבית ה'
 (כג א"ב).

וכאשר שמע יאשיהו את דברי הנבואה האלה, (א) אע"פ שהוטבטח לו שלא
 לראותם, חרד חרדה גדולה, ושלח לאסוף אליו כל זקני יהודה וירושלים, וכן היו
 שם כל יושבי ירושלים והכהנים והנביאים. שהיו שמה (לפי פירוש אחד) ירמיהו
 וצפניהו, וגם אוריהו בן שמעיהו אפשר שהיה בזמנו. ויונתן תירגם, הכהנים,
 סופרים. וקבץ כל יושבי ירושלים למקטון ועד גדול. והמלך בעצמו קרא לפניהם
 את כל דברי ספר הברית באותו ספר שנמצא בבית ה', והיה זה כדי שישובו
 בתשובה.

והטעם שנקרא ספר הברית, (ב) כיון שנמצא מגולל בפסוק יולך ה' אותך
 ואת מלכך וגו', וסיומה י"ל התוכחה אלה דברי הברית. ואח"כ מתחילה פרשת
 נצבים שהקהיל משה את כל ישראל, כמו שנאמר שם, אתם נצבים היום כלכם
 לפני ה' אלהיכם וגו' לעברך בברית וגו'. וכיון שפרשת נצבים נאמרת אחרי דברי
 התוכחה, קרא באזניהם ספר הברית ואח"כ כרת עמם הברית, וזהו שנאמר ויעמוד
 כל העת בברית. (ג) שראו שהיעודים בדבר הגלות נתקיימו כבר בעשרת השבטים,
 והיו חוששים שיארע גם להם.

ונאמר וכל איש יהודה, (ד) כלל בזה כל ישראל הנשארים ביהודה. וכל יושבי
 ירושלים, הנשארים משאר השבטים וגו' וכל העם, הכונה לכל אותם שהיו בשאר
 ערי יהודה, שכולם נשתתפו לבוא.

והכהנים והנביאים, בתרגום יונתן נאמר והכהנים והסופרים, כלומר תלמידים
 שלא היו שם נביאים אחרים, שהרי המלך שלח לחילדה. ואפשר (ה) כי נביאים ממש
 שהיו ירמיהו וצפניה נביאים בזמן ההוא, ואפשר גם אוריה בן שמעיהו, ובתחלה לא
 היו ועכשיו היו. (ו) והמלך עצמו קראו לעוררם לתשובה.